

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

163. An exterus si veniat in Regnum ubi viget Bulla Cruciatæ animo solo
illam sumendi, & statim redeundi, possit pro illo anno uti illius privilegiis?
Et pro firmanda doctrina hujus quæstionis aliæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Sed hæc sententia videtur aliquibus nimis laxa. Unde aliqui putant hoc remittendum esse arbitrio boni viri, nam quandoque breue temporis spatium est intra tres dies, ex l. fin. §. illico, C. de iudic. & l. fin. C. de error. Advoc. vel intra decem dies, ex l. quod dicimus, ff. de solut. iuncta glossa super ver. intellig. est gloss. in §. fin. Inst. de inutil. ver. fieri possit, §. promissorum, §. si sine, de const. pec. Interdum significat intra mensem unum, ut docet Alexand. in l. diuortium, num. 10. ff. solut. matrim. & Surdus cons. 50 n. 6. & interdum intra duos menses, ex l. auferatur §. i. ff. de iure fisci, glossa in l. compensationis, ver. indagineta; C. de compens.

Restat modò respondere ad argumentum adductum pro contraria sententia. Dico igitur Bullam loqui de commorantibus per multum tempus extra Regna Hispaniarum, & non breui reuerturis, ut est in casu nostro, qui, ut probatum est, in iure dicuntur præesse, & non abesse.

RESOL. CLXII.

An si quis in mari, dum navigat, possit virtute Bullæ Cruciatæ edere lacticiam, non obstante, quod Bulla dicat extra Regna, ubi illa sumitur, non esse comedenda? Ex p. 4 tr. 4. & Misc. Ref. 190.

Hunc casum apud neminem inueni pertractatum, & tamen potest in praxi sæpius accidere; idè respondent aliqui. Primò, quòd seruetur consuetudo, si qua est, & si stricta fuerit ne laxetur, neque si laxa coarctetur. Secundò, ut in terra, sic & in mari termini seruari possunt quos certè ciuitates, & regna singula habent atque hi duo modi tutissimi sunt. Tertio, cum quis navigat breui rediturus in regnum, ubi per Bullam edere poterat lacticiam, quo quo eat vesci lacticiis potest, quia mare passim omnibus patet, atque vltus eius perinde ac aeris communis est omnibus, saltè in hoc, & in iure etiam qui breui tempore adfuit breui reuerturi, pro præsentibus habentur l. postlimini, §. captiuus, l. nihil, ff. de capt. & postlim. reuert. Quarto, si quis in Hispaniam proficiscatur, idem potest per intermedias regiones, saltè occultè ad minus, si non publicè: vnde inferitur, etiam si quis, v. g. in portu Neapolitano Quadragesimam agat, ouis vesci potest, & lacticiis; imò si quis Neapoli Quadragesimam agat breui rediturus, idem facere potest, licet contrarium sit probabilis, quæ quidem procedunt cessante scandalo, idque fit mouendo de facultate, & priuilegio Bullæ; vel occultè comedendo. Et ita hæc omnia publicè docuit in Collegio Panormitano P. Bernardinus Piccinus Societatis I. S. V. vir sanctissimus, & huius literaturæ consultissimus, ut omnes sciunt, in lectura super Bullam Cruciatæ numero 63, vsque ad n. 77. ubi etiam quærit, an extra Siciliam, Romæ, v. g. per Bullam possit quis frui priuilegio edendi lacticiam, & ait, verba illa Bullæ, non extra illa, interpretari posse de Consilio ratione scandali, quod vitari potest. Accedit præterea, quòd in Bulla Italica hæc verba non habentur, vnde dicendum videtur à Commissario generali ita interpretatum; sed re vera tutior est opinio, extra territoria Siciliæ nulli licere edere lacticiam, & probabilis alia opinio licere ei, qui breui intra semestre est rediturus. Hæc omnia dictus Pater Piccinus ubi supra, sed an probabiliter, ut ipse putat aliis iudicandum relinquo: nam quòd lacticiam possint edi extra regna Hispaniarum, ego reprobaui in 1. part. tract. de Bulla Cruciatæ, resolut. 1.

Quæ hic est
sup. Ref. 160.
§. vlt. & in
aliis eius
notationum.

RESOL. CLXIII.

An exterius, si veniat in Regno, ubi viget Bulla Cru-

ciatæ animo solo illum sumendi, & statim redeundi, possit pro illo anno vti illius priuilegii? Et pro firmanda doctrina huius questionis, alia cum sim in exemplum adducuntur. Et docetur, quod priuilegia Bullæ Cruciatæ non stricte, sed ample interpretanda sunt. Ex p. 11. tra. 2. & Misc. Ref. 37.

VT si v. gr. è Regno Calabria Messanam proficiscatur; Et negatiuè Respondet Magister Gallego de Vera in Bullam Cruciatæ cap. 1. Claus. 1. dub. 4. Vbi sic ait; Preguntat si vale la Bula à los estrangeros? Respondo que si, como habiten en nuestros Reynos, y sean moradores dellos. Porque la Bula es concedida à los vezinos, y moradores estantes, y habitantes en los Reynos, y Señorios en esta clausula contentidos, y nombrados, pues dize desta manera y à los que à ellos vnierten, y en ellos se hallaren. Ita ille, cui adde Trullench in Bulla Cruciatæ l. 1. §. 1. dub. 5. numero 2. & Ludouicum à Cruz disp. 1. cap. 1. dub. 3.

Sed oppositam sententiam indicat veram, & in praxi securam Pater Andreas Mendo in Bullam Cruciatæ disp. 2. c. 3. n. 14. Nam qui accipiendæ Bullæ causa ad locum Hispaniæ accedit, verè ad Hispaniam declinat; at Bulla conceditur etiam ad eam declinantibus, ut verba ipsius iam relata demonstrant, nec additur, declinari debere alicuius negotij causa, ergo ibi Bulla conceditur, ne nos distinguamus, ubi ipsa non distinguit, alioquin non esset, cur posset Bulla vti, qui solum obiter, vel fortè in Hispania esset. Nec ille quod agit in Bullæ fraudem, iure enim suo vitatur, quo vti, non est facere malo dolo, l. nullus videtur §. 7. de regulis iuris, l. cum creditor §. 5 ff. de iuris, l. 3. Sicutem ff. de liber. homin. exhib. dum pluribus aliis ibidem in glossa citatis. Ille igitur dolo malo non facit, cum in accessu ad Hispaniam, qui ei non est prohibitus sed liber, nulla illicita fraus, nullus dolus malus reperitur.

Confirmatur exemplis. Validum est in Gallia matrimonium clandestinum, possuntque vir, & femina illic commeari; ut clandestinè valde nubant, quæ nempe nulla lege prohibentur, iureque suo vitantur, ut tenet cum aliis Basil. Legionens. l. 5. de matrimonio cap. 9. num. 4. Potest præterea quis, ut obligationem effugiat præcepti, transire ad alium locum propinquum, ut ibi non ieiunet, si ieiunetur in suo, quia in hoc non datur propriè & formaliter fraus, quæ tunc reprimatur dumtaxat, ubi adest obligatio legis, qua quis per fraudem conatur euadere; in loco autem eo propinquo non datur obligatio, quare non est dolus, sed obligationis fuga, quæ ex se mala non est, atque ad eam sequendo iure suo vitatur; sic docet Pater Fagundez Præcep. 1. leg. 1. cap. 7. num. 7. Imò Diana tom. 1. tract. 9. resol. 40. cum Medina & Ledesma asserit deobligatū esse à ieiunio, qui etiam recreationis causa, labore graui est fatigatus, nec teneri ad laborem, v. g. ludum pilæ relinquendum, ne ita defatigetur, cum suo iure vitatur in ludendo. Denum, ut alia omittam, Salmantica, & Compluti, ubi nemo intra ipsa oppidatatus potest nobilem ferè omnium Collegiorum togam nancisci, licitum est feminis ab eis locis exire, ut proles in lucem edant, sicque deinceps ea valeant filij collegia obtinere: quippe in eiusmodi exitu sibi non prohibito dolose non agunt, sed iure suo funguntur; ergo idem in casu nostro contingit, cum par sit utrobique ratio. Ex his, quæ pro nostro adduximus, assero, Argumenta aduersantia remanent generalia, cum iam ostenderit in proposito casu fraudem non reperiri, eumque hominem iuxta Bullæ verba ad Hispaniæ loca declinare. Et hæc omnia docet Mendo ubi supra, satis quidem probabiliter.

Confirmatur hæc opinio: Nam privilegia Bullæ Cruciatæ non stricte, sed ample interpretanda sunt, ut quicquid dicitur doctus & amicissimus Pater Bardi in Bulla Cruciatæ, part. 1. tractat. 1. cap. 5. numero 3. contra quem insurgit Andreas Mendo ubi supra in Appendice cap. 1. num. 2. sed vt verum fatear, licet patris Mendo sententiam non audeam tanquam improbabilem damnare, tamen video communem sententiam expositorum contrariam esse, & ideo nonnulli Pater Antonius Escobar, & Mendoza in Theologia moral. lib. 7. section. 1. cap. 2. numero 23. sic ait.

Si quis v. g. Gallus, aut Italus in Hispaniam veniat solo animo accipiendi Bullam, & ea acceptata statim suam revertatur ad Patriam, non fruitur Bullæ privilegio. Quia hic non commoratur in Hispania, nec in ea forte aut obiter alicuius negotij causa reperitur, quod Bulla requirit; Vnde huiusmodi Bullæ acceptio, facta videtur in fraudem. Ita ille. Vnde magis accedo hæc sententia.

RESOL. CLXIV.

An Cardinales, si sint Sacerdotes, vel Regulares, possint in Regnis Hispaniarum virtute Bullæ Cruciatæ comedere ova, & lactinia? Ex part. 11. tr. 2. & Misc. 1. Refol. 8.

Negatiue Respondet Pater Bardi in Bulla Cruciatæ, part. 2. tract. 3. sect. 1. quest. 3. num. 11. ubi sic ait, Dicendum est Cardinales, si vt sic spectentur, gaudere, posse hoc indulto quoad cibos vetitos, vt inquit Rodriguez in addit. ad §. 6. numero 9. Ludouicus à Cruce, & Trullench vt supra: Et ratio est, quia de illis nulla fit mentio in exceptione: dixi, Vt sic, quoniam alio titulo possunt esse exclusi; Nam si essent Sacerdotes Episcopi, Prælati Regulares, &c. tunc non possent frui privilegio quoad hunc effectum. Ita ille, qui citat Trullench, & Ludouicum à Cruz, quibus addo. Ego Gallegum in Bull. Cruciatæ, dub. 54. & Doctissimum, atque amicissimum Patrem Anton. Escobar, & Mendoza in Theolog. moral. lib. 7. sect. 1. cap. 47. num. 445. Vbi sic ait, Cardinales qui à privilegio edendi lactinia excluduntur (vt diximus) gaudent hoc indulto, si sint Patriarchæ, Archiepiscopi, Episcopi. Quia illis personis secularibus hoc indultum conceditur, quibus erat in Bulla magna prohibitum, atque solis Cardinalibus, Sacerdotibus, Regularibus, aut aliquam habentibus prælaturam erant prohibita lactinia: Ergo, &c. At si Cardinales sint Presbyteri Regulares, non autem sint aliqua ex præfata dignitate decorati, non gaudent indulto. Quia hoc non conceditur Presbyteris Regularibus, sed secularibus, nisi Presbyter Regularis sit Patriarcha, Primas Archiepiscopus, Episcopus, vel alius inferior Prælati, & Abbas. Hæc Mendoza.

1. Sed his non obstantibus affirmatiuam sententiam tenet Andreas Mendo in Bullam Cruciatæ, disp. 18. c. 2. ubi sic asserit; Censeo Cardinales, etiamsi Regulares, aut Presbyteri sint, non excipi in præfenti, sed posse gaudere hoc Bullæ privilegio.
2. Primò, quia in odiosis non comprehenduntur Cardinales, nisi exprimentur, hic autem non exprimentur.
3. Secundò, quia ipsa non expressio indicat non comprehendendi; alioquin non debuisset taceri, cum exprimentur alij Prælati in dignitate inferiores.
4. Tertio, quia in Bulla lactiniorum pro Ecclesiasticis, cum simile privilegium vescendi ouis concedatur Archiepiscopis, &c. quibus in præfenti negatur,

non asseritur concedi Cardinalibus quod signum est in præfenti illis non negari; alias cum ea Bulla concedatur alijs Prælati, non est cur deberet negari Cardinalibus illud privilegium. Ita Mendo, qui disputat. 31. num. 5. idem confirmat, sic enim ait; Cardinales S. R. E. iuxta dicta à nobis disp. 18. num. 7. non indigent hac Bulla, vt vescantur ouis, & lactinijs in Regnis, quibus Bulla concessa est, cum ad hoc eis sufficiat Bulla communis, in qua asseruimus, non excipi eos à privilegio edendi oua, & lactinia, etiamsi Regulares, & Presbyteri sint, videantur ibi dicta. Hæc ille.

6. Vnde licet prima opinio sit communis, secundam Patris Mendo existimo probabilem esse. Vnde sequitur ex his, quod Eminentiissimi Domini mei Cardinales Pimentel, Macullani, & Lugo si essent in Regnis, vbi viget Bulla Cruciatæ, sumendo Bullam communem possent vesci ouis, & lactinijs.

RESOL. CLXV.

An Regulares Militarium Ordinum etiamsi sint Sacerdotes, possint frui privilegio Bullæ Cruciatæ vescendi ouis & lactinijs?

Et an in ieiunijs ex voto, penitentia, aut Iubilæo extra Quadragesimam, possint faciles ouis vesci?

Idem asseritur de Sacerdotibus, & Religiosis. Sed si incidunt in Quadragesima possunt faciles cum Bulla Cruciatæ ouis vesci, non tamen Presbyteri, aut Regulares. Ex parte 11. tractatu 2. & Misc. 2. Ref. 53.

Negatiuam sententiam docet Pater Bardi in Bulla Cruciatæ, part. 2. tract. 4. c. 2. sect. 2. §. 4. num. 28. ubi sic ait, Quæres, an hi Equites gaudeant privilegio isto, etiamsi sint in statu Sacerdotali, videtur affirmatiue respondendum, quia in Bulla Latina, sine vlla limitatione declaratur ipsos comprehendi sub hoc indulto, sic enim asseritur (& sub hoc indulto vescendi carnis, ouis, &c. comprehenduntur omnes cuiusvis militiae Regulares) & ideo nonnulli, quos citato nomine refert Villalobos num. 9. partem affirmatiuam amplexi fuerunt, sed eos reicit ipse Villalobos, & merito, quia non est verisimile plus concessum fuisse, in ordine ad hunc effectum Presbyteris Religiosis, quam Sæcularibus, cum illi maiori teneantur obligatione vitæ perfectionem acquirendam, quam isti. Ita Bardi.

2. Sed eius, & Villalobos sententia mihi non placet, & aded assero Regulares ordinum militarium etiamsi sint Sacerdotes, posse diebus Quadragesimalibus edere oua, & lactinia. Et ita hanc sententiam tradit & probat Andreas Mendo in Bull. Cruc. disp. 18. cap. 3. num. 20. & postea nominatim contra Patrem Bardi in Append. disput. 2. cap. 10. numero 47. ubi verisimilitudinem quam ipse adducit, asserit non virgere; Si enim Pontifex voluit concedere illis, & non istis prædictum privilegium, non debemus examinare, an congruentius fuisset, negare: imò supponere fuisse congruentias, quibus ductus moueretur ad concessionem: easque atrigi loco relato, facileque excogitari possunt causæ mouentes ad indultum concedendum. Itaque respondeo, esse verisimile, plus concessum fuisse Presbyteris militarium equestrium quam alijs, quia ex ipsis Bullæ verbis explicatis in proprio sensu, quin adhibeatur impropria restrictio, id constat. Ita Mendo.

3. Et hanc sententiam nominatim etiam contra Patrem Bardi tenet Magister Gallego in Bull. Cruciatæ, dub. 58. ubi sic ait; [No obstante esto se ha de dezir que

N A
nia
II. IV. V
III